

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

În banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Nr. 5521/1900.

Cercular

cătră clerul și poporul credincios din protopresbiteratul Aradului.

Protopresbiterul Moise Bocșan prin decusul consistorial de sub Nr. 5521 dela 3/16 August a. c. fiind suspendat dela oficiul și jumătate beneficiu protopopesc, am numit în mod provisor administrator protopopesc pentru conducerea tuturor afacerilor bisericești, școlare și fundamentale, în tractul Aradului, pe asesorul consistorial părintele Iancu Ștefănuț, pe lângă folosirea unei jumătăți din întreg beneficiul protopopesc, ceea-ce aducând la cunoștința iubitelui cler și popor din protopopiatul Aradului, poftim a-i da numitului administrator protopresbiteral toată susținerea și ascultarea reclamată de poziția și oficiul cu care îl investim.

Arad la 28 Octomvre (10 Noemvre) 1900.

Iosif Goldis, m. p.
Episcop.

Istoricii români despre unirea cu biserica Romei.

În numerii precedenți am publicat părerea învățatului, mare istoriograf român, Petru Maior, despre unirea cu bisericii Romei. Acum dăm pentru complectare părerile lui S. Clain, Șincai, Bărnuț, Laurian, Papiu Ilarian și Hurmuzachi, după broșura d-lui Nicolae Densușianu: „*Independența bisericească a Mitropoliei române de Alba-Iulia*“, edițiunea „Gazetei Transilvaniei“, precum urmează:

Unirea cu Biserica Romei, așa cum o făcuse episcopul Atanasie, s'a părut tuturor bărbaților noștri luminați din secolul trecut și din secolul present un pas foarte greșit în ce privește viitorul ace-

stei biserici și viitorul națiunii române din Transilvania.

Dacă unirea noastră cu Biserica Romei, chiar așa cum o făcuse episcopul Atanasie, ni-a adus în timp de 200 de ani biserica română de Alba-Iulia în situațiuni atât de grele, tot-deauna în pericol de a fi contopită în biserica ungurească, tot-deauna un focar viu de desbinări între Români Transilvaniei, cu atât mai periculoasă este catolisarea sau *schimbarea totală a credinței noastre*, ce o făc mitropolitul Vancea la anii 1872 și 1882.

Spre a-ne putea da bine seama despre adâncimea abisului, în care este aruncată biserica și națiunea română din Transilvania prin decisiunile celor două concilii ale mitropolitului Vancea, este datorința noastră să cercetăm și să cunoaștem părerile și vederile neinteresate ale celor mai mari bărbați ai noștri naționali asupra unirii și asupra pericolelor, ce conține această legătură cu catolicii, pentru biserica și pentru naționalitatea noastră.

Etă ce ne spune Părintele Samuil Clain în privința unirii: cum fû înșelat mitropolitul Teofil cu *mărturisirea credinței în limba latinească*, pe care dânsul nu-o pricepea; cum despoiară Iesuiții pe episcopii noștri de titlul și de prerogativele de *mitropolit*; cum suprimară vechiul titlu de *Mitropolie* a Belgradului; cum falsificară acești Iesuiți, misionarii Propagandei din Roma, o diplomă împărătească, prin care puseră în capul episcopului un *teolog iesuit*; cum fabricară alte două instrucțiuni în numele Papei și în numele arhiepiscopului din Strigon; cum persecutară Iesuiții pe episcopul Inocențiu Clain, care voia se scape de ei; cum cercau Iesuiții încă de atunci, ca de aci înainte să fie dânsii episcopi ai Românilor de Alba-Iulia.

„Făcû paterul Barani, zice Samuil Clain, mărturisirea unirii cu biserica Romei în *limba latinească*, care limbă Teofil nu o înțelegea, în care nu se știe din ce pricină n'au dat Barani episcopului

titula de *Mitropolit* și de *Archiepiscop*.”

„Pe lângă aceasta pater Hevenesi, provincialul Iesuiților, a lucrat, de s'au pus pe lângă episcop un *teolog (catholic)* Se mai află în arhivul dela Blășișu încă două instrucții, una dela Papa, alta dela arhiepiscopul Strigonului Colonits, prin care *autoritatea episcopului românesc foarte se ciontă*, ear puterea teologului (catholic) intr'atâta se lățește, cât Episcopul se poate zice a fi numai *vicariul teologului*. Mult au stătut Iesuiții de episcopul Atanasie, ca să iscălească acele instrucții, ei Episcopul nicidecum n'a vrut a-le iscăli, că au cunoscut *măestră Iesuiților*. Toate aceste trele (diploma a doua leopoldină și instrucțiile) se socot a fi numai *scorniturile (falsificările) Iesuiților, cari în tot chipul voiau să stăpânească peste clerul românesc*. Așa Români mai de mult intr'un chip, acuma altmintrelea au fost asupriți.“

„Pricina, că titula Mitropoliei mai ia urmă s'au adus supt îndoială, au fost că *Barani în cartea Mărturisirei Unirei* și în protestanția, ce au dat clerul, care au fost *latinește*, pre *Episcop nu l'au intitulat Archi-episcop*, și sminta aceasta n'au putut Atanasie se o bage în seamă, fiind-că n'au *știut latinește*.“

Ear despre *intrigile Iesuiților* în timpul episcopului Inocențiu Clain, se exprimă Samuil Clain astfel :

„Teologul Ianoș era om trufaș și voia pe episcop să-l supună de tot, ei episcopul nu se lăsă . . . Deci Balog (Iesuitul) au dat spate episcopului cu alți iesuiți . . . și cu Petru Aron vicarul și cu alți străini și așa cu toții părără pe episcopul la Maria Theresia, bătăgându-i de vină, cumcă în săbor ar fi zis, *au legea vă veți muta*, au de mijlociri vă veți gândi, cumcă lasă să se citească în biserică *cărți neunite* . . . cumcă de va rămânea el episcop, unirea nu va pași mai departe, cumcă nația românească . . . nice nu-și aduce aminte de privilegiile, cari episcopul ia numele nației și al clerului le cere dela împăratul.“

Ear după eșirea episcopului Clain din Ardeal „în popor se auziau așa cuvinte, cumcă Clain pentru aceea au eșit din țeară, pentru că *au văzut, că unirea nu e bună*, și i-au părut rău, că au unit atâta mulțime de suflete, din care cauză se întorceau la neunire.“

„(Episcopul) *Klain* aducându-și aminte de răutățile, ce le-au făcut Iesuiții episcopului, în anul 1746 în 10 Sept. au slobozit asupra teologului (catholic) o anatema în scris, și o au trimis la Aron să-o publice prin diecesă și pe teolog să-l gonească afară din curte.“

Ear de altă parte Iesuiții cercau încă de pe atunci să se facă dâșii episcopi în mitropolia de Alba-Iulia. Samuil Clain scrie în această privință :

„Episcopul unit „Aron“, după alegerea sa ca episcop, „s'au dus la Viena unde multă împedecare

a avut dela teologul iesuit Pater Salbek, care voia să fiă episcop, sau măcar vicar.“*)

Să vedem acum, cari erau părerile despre unire ale unui bărbat atât de uminat, cum a fost Șincai, care nu înceta să ne rechieme în continuu la conștiința drepturilor noastre politice și bisericesti.

Să vedem, ce ne spune dâșul, despre recunoașterea Papei ca cap al bisericii creștine și despre foloasele, ce le-au avut Români din unire.

Vorbind despre unirea, ce o făcuse cu biserica Romei *Ioanițiu, domnul și împăratul Românilor și al Bulgarilor* pe la anul 1202, Șincai se exprimă astfel :

„că Români și Bulgari prin chrisovul lui Ioanichie (prin care se unește cu biserica Romei) nu și-au lăsat legea și obiceiurile cele mai dinainte, ci numai așa s'au supus bisericii Romei, ca să ție pe Papa cel mai întâiu între patriarși și se nu hulească pe latini și obiceiurile lor, cum au făcut și cei din Ardeal, când s'au unit.“

„Eară Ruși din Polonia și Ungaria nu bine au lucrat când au adăugat în simbolul credinței cuvintele : „și din Fiul“, căci legea și obiceiul cel vechiu au trebuit ținut. Așa ar fi fost unirea adevărată, ca apusenii să ție obiceiurile sale și răsăritenii eară ale sale și unii pe alții să nu se hulească“ (Chronica, an. 1202.)

Ear despre *unirea Românilor din Ardeal* cu biserica Romei, Șincai se exprimă astfel :

„care unire n'au stat nici nu stă într'alta, decât să nu clevetim pe cei ce se țin de biserica Romei pentru obiceiurile lor, ear noi Români să ne ținem obiceiurile bisericii răsăritului, și latinii încă să nu ne clevetească pe noi, căci *celea patru puncturi, cari sunt între uniți și neuniți* (cu iertare să fiă de mine) *ne cum să le știe românii cei proști și ne-învęțați, dar dintre cărturarii românești, încă mulți nu le înțeleg, ci numai pleve vorbesc, neînțelegând unul pe altul*.“

„Unirea aceasta, cum se va arăta la locul său, mai pre urmă numai *popilor au folosit*, că aceștia au dobândit puțină scutință cam anevoiă, dar nobilii au rămas și rămân cu buzăle drâmboiate până astăzi, căci latinilor destul le este, că înșelând pe Români în partea lor, au putut învinge cu numărul pe calvini, cari în sine erau cei mai tari în timpul acela.

„*Românii cei proști au gemut sub tirăniă până la a. 1785, când s'au milostivit augustul împărat Iosif II a strica iobăgia, precum se va arăta la anul acela. Baremi de ar fi trăit împăratul Iosif, până când ar fi ușurat și jugul bieților proști, carii nu mult s'au ușurat prin stricarea iobăgiei*“ (Chronica, An. 1514).

Tot Șincai aduce mărturia istoricului Bod Peter,

*) Samuil Clain, Inceputul Unirei, la Cipariu Acte și Fragmente pag. 83—104.

că preoții români dela 1698 nu aveau nici o știință despre punctele dogmatice :

„Stringându-se sobor mare, zice Bod Peter, la Belgrad sub gloabă de 64 florinți, carele dintre preoții românești n'ar veni, și acolo s'au cetit poruncile împărătești, cari puțin înțelegându-le dintre preoții românești gândea, că ei fără de știrea lor toți s'au boierit. Ci după ce au văzut cu vreme, că tot intru același stat au rămas, au început a se lepăda de unire și a pofti preoți neuniți, carii să le slujească“ (Chronica. An. 1698).

Tot Șincal ne spune, că pe vremile aceste Români persistau cu tărie în credința lor strămoșească :

„Românii din Ardeal pe acelea... turburate vremi se nevoia să țină credința, care dela început o au luat și carea biserica, sfintele săboară a toată lumea și SS. Părinți au învățat. Se sfădea grecii cu latinii pentru credință, eară Români nu știa de acele plici ale lor, ci cum am zis petrecea intru credința și învățătura creștinească, care moși și strămoșii lor dela începutul bisericii creștinești o au luat.“ (Chronica An. 1696).

Așa dar de schimbarea religiunii, cum ni-o înfățișează manifestul iesuiților, și anume, că noi „primim, mărturisim și credem toate, câte le primește, mărturisește și crede Biserica catolică“ pot să vorbească astăzi numai oamenii fără de studii, și fără de iubire de biserica noastră națională.

Despre Vlădica Atanasie, care făcuse unirea, Șincal relatează următoarele după Cserei :

„Și mergând la Viena dela cardinalul Colonici cu mare cinste s'au primit și i-au aruncat un lanț de aur în grumazi : aceasta i-au fost toată mergerea înainte, că toama pre cum lucră dracul, se caută voia omului, până ce-l aduce la păcat, apoi 'l poartă pe unde vrea, așa au făcut și cu Vlădicul, până când l'au apucat în cursă ; pentru-că popistașii cu toată șfiala îl cinstea până atunci, ear după aceea i-au luat toată ocârmuirea din mână, și este un iesuit lângă dânsul pururea, fără de a căruia știre și voiă nici o carte poate scrie cuiva. Bucuros s'ar lăsa de unire ca aceasta, dar nu-'l lasă. De au mâncat sărat beie, că adevărat i-or implea păharul (Chronica An. 1701).“

(Va urma.)

Dați Cesarului ce este a Cesarului. . .

Aceste cuvinte rostite au fost pentru a da o îndrumare în veci corâspunzătoare cu petrecerea pe calea dreptății și cinstei în această lume.

Cei chemați să poarte și să propage cuvântul lui Dumnezeu, teologii, preoții și învățătorii sunt, în întâiul rînd.

Dar cu adincă amărăciune constatăm adeseori contrarul, de care eată o pildă, judecată de „Foaiă Diecesană“ din Caransebeș după cuviință, dar cu creștinească blândețe :

Nu e mult decând întreaga mitropolie cu adencă pietate a sêrbat aniversarea a 25-a dela moartea marelui Archiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de Șaguna.

S'au adunat la mormental marelui mitropolit Andreiu arhieriei noștri, preoți și mireni, întré aceștia bărbați luminați, bărbați funtași în biserică. Și am auzit cu așa ocaziune cuvinte pline de recunoștință și de admirațiune față da marele Mitropolit, cuvinte în cari se reoglundau faptele mărețe, lucrarea binecuvântată, ostenețele enorme ale fericitului mare arhieriu Andreiu baron de Șaguna. Toți eram mândri, că Dzeu ne a învrednicit de un astfel de Arhieriu mare și înțelept.

Și cu drept cuvânt. Căci doară — mulțăm tă Domnului — toți îl cunoaștem pe fericitul Mitropolit, toți cunoaștem munca lui aproape întrecătoare de puterea omenească, înțelepciunea lui adencă, iubirea lui nemărginită pentru națiune, pentru biserica noastră și pentru credincioșii săi, roadele îmbelșugate, de cari ne-am învrednicit prin nemuritorul mitropolit.

Bărbații mai bătrâni au fost martori oculari activității marelui Andreiu baron de Șaguna, eară generațiunea mai ténéră a putut cunoaște pe fericitul din istorisirile bătrânilor, și cu deosebire din opurile scrise ; din opuri, cari eternizează pe fericitul mitropolit și respective activitatea lui. Astfel de scrieri apărute mai de demult sunt : „Vechia Mitropolie“ apărută în 1870 ; „Archiepiscopul și mitropolitul Șaguna, op apărut în 1889 ; toate acestea date la lumină de arhimandritul Nicolae Popea, actualul nostru Prea Sfințit Episcop. Eară cu discursul de recepțiune, ce l'a ținut Prea Sfinția Sa anul trecut în București, la Academia Română, a lărgit în mod însemnat și în streinătate cercul admirătorilor marelui Șaguna, vestindu-i-se viața și faptele mărețe și în afară de marginele patriei noastre.

Și cu toate acestea ce se întâmplă ? Suntem marturi unei aparițiuni curioase. Pentru a felicitare de ziua onomastică pe Prea Cuvioșia Sa Domnul arhimandrit Ilarion Pușcariu din Sibiu, se prezintă Prea Cuvioșiei Sale învățătorii adunați la Sibiu în conferință și domnul profesor Dr. Bologa rostește cuvinte de felicitare Prea Cuvioșiei Sale și făcând amintire de opul „Mitropolia Românilor ortodoksi din Ungaria și Transilvania“, adat de Prea Cuvioșia Sa în anul curent 1900, îi zice, că Prea Cuvioșia Sa are „meritul a fi deschis potecul, prin care dat“ este „generațiilor mai ténere a privi în întreaga sa splendoare pe fericitul bărbat Andreiu baron de Șaguna, marele regenerator al bisericii noastre“.

Va să zică, până la apariția acestui op eram în întunec, nu cunoașteam în splendoarea sa pe marele nostru mitropolit ; scrierile apărute până aci sunt necunoscute, sau de ni o valoare, ne au lăsat în întunec. Sêrbările noastre le-am ținut în necunoștință de cauza, orbând prin întunec, căci încă nu ne era deschisă poteca.

Se pare că și Prea Cuvioșia Sa a fost surprins, frapat de omagiul, ce i-se face, căci n'a aflat cuvinte să rectifice pe vorbitor declinând dela sine meritul de a fi deschis poteca.

Dacă n'am vedea tipărit în „Telegraful Român“ n'am putea crede, că s'a întâmplat aceasta.

Ei bine, să nu fie aceasta un ce de necrezut ? !

Ar trebui să nu ne lăsăm orbiți la sêrbătorile personale de felurite considerațiuni, ci să dăm fiecăruia ce i-se cuvine, recunoscând fiecăruia adevăratul merit !

Să-i muștrăm pe cei ce se abat dela calea adevărului, căci minciuna este isvorul multor păcate, ea

duce pe cei neorientați în rătăcire, ear știutori, prin ascunderea adevărului, ajung pacoste pentru oamenire și mai apropiat, pentru neamul lor.

PREDICA.

(Rostită în Dumineca lăsatului de brinză, în anul 1875, de preotul Petre Truța, din comuna Cricău, de lângă Alba-Iulia, cu privilegiul unor tentative din partea gr. catolică de a ademeni la Unire pe credincioșii bisericii sale. Manuscrisul se găsește în proprietatea nepotului răposatului preot, la dl S. Secula.)

Iubit poporul meu!

„Oile mele, zice M. Christos, la Ioan evangelistul, glasul meu ascultă și vin după mine, ear după cel străin nu merg, ci fug de dânsul, pentrucă nu cunosc glasul străinilor.“

Au trecut 36 ani decând am fost norocos de a fi ales și rânduit de preot și paroch aci în comuna aceasta bisericască; încât mi-am putut eu împlini datorințele mele cele preotești față cu voi, aceea o las să judece alții. Atâta numai îndrăsnesc a zice, că talantul meu, cât de puțin a fost acela, nu l'am îngropat în pământ, ca sluga cea leneșă, ci în cât am putut m'am silit a lumina și a deștepta poporul într'acolo, ca să-și cunoască datorințele sale către Dumnezeu, către Impăratul și către sine însuși.

Însă precum un preot are strinsa datorie de a lumina și deștepta în popor legea lui Dumnezeu și năravurile cele bune, vreau să zic să se ferească de rău și să facă bine, tocmai așa de strinsă datorie au și poporenii ca să asculte glasul păstorului lor celui sufletesc, pentrucă în alt loc earăși zice: „Cel ce ascultă de voi de mine ascultă, eară cel ce se lapedă de voi de mine se lapedă.“

Am zis mai sus că au trecut 36 de ani decând am început a lucra aciea în viea Dumnuului, cu multă sudoare, învățând cu tot privilegiul în Biserică și afară, în case și pe uliță și în tot locul și pe unul fiește-carele singur și pe toți peste tot, ca să fie muncitori și lucrători și ca să trăiască cu cruțare din rodurile lucrurilor mânilor sale, care le-au câștigat cu multă sudoare, suferind, vara zăduful, greutatea și căldura zilei, ba și foame adeseori, eară eara frigul și gerul nopții.

Sfătuindu-l, mai în colo și la aceea, ca părțile cele de pământ ce le are, la sate, dela moșii și părinții săi, să nu le prăpădească, ca în vânt, numai pentru unele desfrânări și patimi spurcate de a-și sătura pântecul, — ci acele să le cruțe ca lumina ochilor, lăsându-le și ei de moștenire copiilor săi, după cum și părinții lor le-au lăsat lor, ca să fie pomenirea lor binecuvântată și după moarte, — pentru care pentru toate am și suferit imputări de multe-ori dela unii dintre poporeni, zicând: Popa nostru prea multe vorbește tot despre noi.

Și totuși, după toate aceste, sunt silit a vă mărturisi că aș putea să mă plâng și să mă tinguiesc

și eu, după cum s'a tinguit Domnul prin prorocul Isaia despre poporul jidovesc zicând: „Oare ce n'am făcut eu viei mele? (adecă poporului meu) O am curățit, o am gunoit și o am săpat și totuși eu am așteptat ca ea să facă și să rodească struguri, eară ea a rodit și crescut spini și mărăcini; — pentrucă, după cum am cam prins de veste, și acuma avem destui Creștini de ai noștri, cari se clatină în credința într'un Dumnezeu adevărat, — tocmai cum se clatină și trestia de vânt. Se află și acuma mulți, cari pentru nescari făgăduiri goale a unor oameni turburători de pace, bârșitori, fățarnici și lingusitori, sunt gata a-și părăsi chiar și legea în care s'au botezat și crescut și care părinții, moșii și strămoșii lor de sute de ani le-au lăsat-o lor, ca un odor scump și neprețuit, suferind goane, munci, ba și vătări de sânge pentru dânsa, — deși M. Christos zice în sfânta Evanghelie că *poporul care nu-și cunoaște legea blestemat este.*

Drept-aceea aducându-mi eu aminte de cuvintele Sf. Apostol Pavel, unde zice, către preoți: „Păziți-vă pre voi și toată turma întru care Dukul Sfânt v'a pus păstori, pentrucă protivnicul nostru, diavolul, umblă ca un leu turbat dacă ar putea înșela pre cineva“; și tot acolo zice că „chiar dintre voi înși-vă se vor scula oameni cari vor grăi îndărătnicii numai ca să înșele pre cei credincioși.“

Aducându-mi aminte zisei de aceste curinte, ca unul care am luat pe umerii mei și sub răspunderea mea ocărmuirea sufletelor poporului acestuia. Inima și cugetul îmi stă totdeauna la voi, tocmai ca a unei mame la pruncuțul său.

Vă întimpin pe voi astăzi, când sfânta noastră biserică se pregătește cu post pentru aceste sfinte 40 de zile, precum și cu slujba sfințelor paresemi, pe cari unii creștini din îndemn sfânt, evlavie creștinească și întru aducerea aminte și pomenirea părinților și a altor neamuri mutate dela noi, s'au obicinuit a le duce la s. Biserică. Astăzi, zic eară, vă întimpin pe voi cu cuvintele sfântului apostol Pavel, ca să privighiați și să stați în credință, să vă îmbărbătați, ca să puteți sta împotriva meșteșugurilor vicleanului, — la învățături străine și de multe feliuri să nu vă plecați; vedeți ca să nu vă amăgească pe voi cineva cu viclenii. Mai încolo, cinstiți toate legile, dară vă închinați numai la una, pentrucă după zisa de obște „cine se închină la mai multe legi acela nu are nici una“, și M. Christos încă zice: Nimeni nu poate slugi la doi domni — și lui Dumnezeu — și mamonului.

Ca așa făcând: și voi să vă puteți numi creștini buni, oameni de omenie, statornici în legea și credința străbunilor voștri: cântând cu cei 3 coconi din Vavilon: „Dumnezeul părinților noștri bine ești cuvântat.“

Eară eu încă în ziua aceea în care dreptul judecător va să ceară seama din mânilor mele, pentru sufletele voastre, să pot zice cu bucurie și plin de mângăere:

Doamne! pe cari 'i-ai dat mie 'i-am păzit și nici unul din ei n'a perit.

Amin!

O polemică.

Discuțiunile de ordine științifică și literară sunt un element adeseori necesar pentru stabilirea adevărului, sunt un element necesar pentru a se face lumină într-o chestie care se presintă cu prea puțină claritate. Inteligențe pegătite pentru discuții, în astfel de casuri, sunt totdeauna bine venite cu aprecierile lor, în publicitate.

În cercetările istorice, elementul fundamental pentru juste aprecieri este cunoașterea de documente; de aceea publicarea de documente are o deosebită importanță.

Am apreciat, deci, în publicațiunea revistei „Familia“, „O petiție alui Avram Iancu“, ca un document, relativ la viața nobilului erou al neamului nostru, și îl socotim de preț pentru un cercetător serios, servească acela de basă la ori ce concluziuni, numai în serviciul adevărului să fie.

Acest document însă trebuia studiat, apreciat, comparat, pentru a i se putea stabili valoarea, de oameni pregătiți, pricepători și iscușiți în ale istoriografiei, nu însă de diletanți ajunși istorici în basa vârstei.

Am avut deci un document; dar n'am prea avut norocul să-l vedem apreciat, criticat, chiar și înălțurat — după cuviință.

Las să urmeze aci aprecierea d-lui Iosif Șterca Șuluțiu, publicat în Nr. IX. al „Transilvaniei“, revista Asociațiunii:

Spre marea mea mirare, cetisem în „Familia“ din 9 Septembrie a. c. Nr. 35 sub titlul de sus, la rubrica „Salon“ o „petiție“, care seamănă mai mult a batjocură asupra memoriei nefericitului meu amic, martir al neamului românesc, Avram Iancu.

Eu, care am purtat o luptă cu scriitori germani și maghiari, până-ce mi-a succes d'ai rehabilita bunul seu nume și de a-l presenta în adevărata splendoare, căci mai înainte nu-l slăbiau din „ucigaș, bandit, tăciunar, etc.“ m'am indignat nespun de mult la cetirea acelei „petiție“.

Mi-am exprimat la moment părerea, în biroul Asociațiunii, unde cetisem „petiția“, că subscrierea numelui Avram Iancu nu poate fi decât un falsificat al „Neamțului“, care a compus acel pascul, spre a-l batjocori pe Iancu, sau al unui complice al aceluia care a încercat a înșela bani dela guvern, abusând de numele lui Avram Iancu.

În acest prepus al meu, că Iancu n'a putut subscrie în 18 Septembrie 1853 un astfel de galimathias, care adevărat când ar fi, l-ar degrada la rolul unui cerșitor muritor de foame, mă întărește și faptul că Iancu a fost un caracter pre cum l-a descris „Magyarország és a nagyvilág“ în Nr. 1 din anul 1873 în următoarele cuvinte: „Iancu nu știa să se încovoiască, nici să se lingusească. Pe figura lui înaltă și pe fața lui superbă se oglindea timbrul acelei conștiințe, pe care singur convingerea meritelor o poate da“. Un astfel de om e imposibil să se iscălească într'o „petiție“ trimisă unui Bezirks-Vorsteher (szolgabireu): „Client și slugă supus“.

Dar zice-se-va: Iancu a fost în acel timp smintit la minte. La aceasta eu respund cu: Da și — ba! Se poate că cei-ce au abusat de numele dînsului la anul 1853 l-au crezut smintit la minte; dar apoi 14 ani în urmă, anume în 24 Martie 1867, când a scris cu mâna proprie suplica către Împăratul, e constatat că sufletul dînsului îi era frânt și mintea sa întunecată, cu toate aceste suplica e scrisă cu demnitate, apoi s'a subscris: Avram Iancu general.

Dar nici chiar aceasta suplică n'a trimis-o la destinație, ci a purtat-o 5 ani în buzunarul unei sarici (suman, țandă), unde s'a găsit după moartea sa.

Între astfel de impregiurări m'am adresat la moment către Iosif Iancu, vigil de pădure (Forstwarth) în Vidra de sus, unde se păstrează acea „petiție“, cu rugarea ca să mi-o trimită, pentru de a putea constata identitatea subscrierei, asemănându-o cu suplica reproducă de mine în „Biografie“ și depusă între actele destinate pentru muzeul național. Răspuns însă până în ziua de azi n'am primit.

Dela domnul jude pensionat și avocat în Abrud, Bașota, către care m'am fost adresat tot atunci, primesc cu data din 23 l. c. răspuns că, actele presidiale ale fostului oficiu de cerc (Bezirksamt) nu s'au predat oficiilor constituționale, ci au fost arse și nimicite, prin urmare, referitor la „petiția“ cu „pricina“ nu se poate erua absolut nimic. Totodată, se exprimă domnul Bașota, că a văzut acea „petiție“, dar după părerea domniei sale, subscrierea numelui lui Iancu e un falsificat.

Drept-aceea, combinând toate impregiurările, declar „petiția“, dar mai ales subscrierea numelui lui Avram Iancu, de un falsificat. Și ca falsificat are să se privească până atunci, până când nu se va constata contrarul, prin esperți și martori clasici, între cari me ofer și eu, care i-am cunoscut scrisoarea.

Fac aceasta declarație, ca să se știe, de cumva vre-un réu-voitor al neamului nostru s'ar încerca ori și când ca să exploateze această „petiție“ pentru a batjocori pe Avram Iancu și de a-i detrage din caracterul dînsului galant, mândru și nobil, recunoscut în ziua de azi chiar și de către dușmanii neamului nostru.

Mărturia „clasică“ însă, și amicitia“, nu sunt motive suficiente pentru ca dl Șuluțiu să poată scăpa de următoarele reflexiuni ale „Familiei“, răspuns „mirărei“ sale:

În nr. 35 al foi noastre din an. c. dl. Alesandru Ciura publicase o petiție necunoscută a lui Avram Iancu. Publicațiunea a atras interesarea cetitorilor și vr'o două ziare („Tribuna“ și „Tribuna Poporului“) au și reproduc-o. Acum vine dl Iosif Șterca Șuluțiu și în nr. IX. al „Transilvaniei“, organul Asociațiunii din Sibiu, scrie că a cetit cu cea mai mare mirare acea petiție, care seamănă mai mult o batjocură asupra memoriei nefericitului seu amic, martir al neamului românesc; că dsa, care a purtat o luptă cu scriitori germani și maghiari, până ce a reușit a-i rehabilita bunul seu nume și de a-l presenta în adevărata splendoare, căci înainte nu-l slăbiau din „ucigaș, bandit, tăciunar etc.“ s'a indignat nespun de mult la cetirea acelei petiții; de aceea numai decât ș-a și exprimat părerea, că subscrierea numelui Avram Iancu nu poate fi decât un falsificat al „Neamțului“, care a compus acel pascul, spre a-l batjocori pe Iancu sau al unui complice al aceluia, care a încercat a înșela bani de la guvern, abusând de numele lui Avram Iancu. Căci Iancu nu știea să se încovoie, nici să se lingusească; un astfel de om este imposibil să se iscălească într'o petiție trimisă unui Bezirks-Vorstand: „Client și slugă supus“; Iancu și peste 14 ani s'a subscris la o cerere către împăratul, compusă cu demnitate: „Avram Iancu, ge-

neral". Spre a putea constata, că subscrierea e falsă, dsa numai-i decât a cerut să i-se trimită petiția, înse n'a primit nici un răspuns. Atunci s'a adresat dlui Bașota, jude pensionat în Abrud, care i-a răspuns, că a văzut acea petiție, dar crede că subscrierea numelui lui Iancu e un falsificat. De aceea, combinând toate împrejurările, dl Iosif Șterca Șuluțiu declară, că petiția, dar mai ales subscrierea numelui este un falsificat. — Înțelegem și noi indignațiunea ce a simțit dl Șuluțiu la cetirea acelei petiții, indignațiune împărtășită de ori care Român, cu atât mai vârtos de dsa, căruia, precum ne spune, Iancu i-a fost amic; nu înțelegem înse mirarea dsale vedând publicată acea petiție, căci este mai bine s'o publicăm [noi Români și să-i vestezim valoarea, decât să vină străinii și să ne ponegrească cu ea mărețu figură a lui Iancu. Un privilegiu acesta, spre a lămuiri caracterul nepătat al lui Iancu. De sigur de părerea asta au fost și ziarele cari au reproduș o. — Încât pentru rehabilitarea memoriei lui Iancu prin lupta ce dl Iosif Șterca Șuluțiu a purtat cu scriitorii germani și maghiari, felicităm pe dsa de credința că a izbutit. Durere, noi nu vedem nici o schimbare după lupta dsale de rehabilitare. Și înainte vreme și acuma, istoricii și scriitorii obiectivi au scris și scriu despre Iancu adevărul; iar ura de rasă și atunci și acuma a avut și are numai cuvinte de hulă. Poate a uitat dl Șuluțiu, că vice-procurorul din Alba Iulia a numit mai an în ședință publică pe Iancu „căpitan de bandiți". Sau n'a citit articolele ziarelor maghiare, în deosebi al lui Bartha Mik'ós din „Magyarország", din incidentul vorbirii acelu viceprocuror, aprobând tot ce a zis acela, ba adaugând că în limba maghiară nu este cuvânt destul de tare spre a infiera pe Iancu. — În sfârșit ceea ce privește enunțierea dlui Șuluțiu, că subscrierea lui Iancu este un falsificat, admitem și noi. Dar aceasta trebuie să se constate prin confruntare. A decreta falsă o subscriere, pe care nici n'ai văzut-o: ori cât de completă e competența dlui Șuluțiu, ca amic al lui Iancu. — nu este o vorbă de valoare decizitoare.

Intreagă discuția aceasta, pusă mai mult pe base sentimentale forțate, nu ne dă cheia unui adevăr; pe de altă parte, încearcă să stabilească principii etice burtăverzești, „galante" în aprecierea figurilor ideale.

Dacă Avram Iancu ar vedea ce se face azi pe socoteala sa, de sigur ar exclama:

Ferește-mă, Doamne, de prieteni! . . .

S. Secula.

Lăsatul secului*) la Româniilor Macedoneni.

Departa au trăit și trăesc acești Români de centrul românismului; cu toate acestea nimic n'au pierdut din ceea ce au moștenit de la mama lor Roma.

Tăria în credințele pe cari le-au moștenit și le-au păstrat cu atâta sfințenie a fost și este așa de mare, că ori de câte-ori a fost isbită cu putere de dușmanii neamului spre a fi sfărâmată, ea a rămas în picioare neatinsă ca o stâncă de granit; ear puterile dușmănești se evaporau ca roua dimineții.

Românul, dacă chiar ar fi transportat peste nouă mări și peste nouă țări, tot Român rămâne. Aceasta au dovedit-o Români și s'au convins străinii cari s'au încercat a-i desnaționalisa.

Meritul cel mare se cuvine femeii, care își crește pușorii de români cu cele moștenite. Dacă mama nu ne-ar fi crescut în legea noastră românească de unde am fi

știut noi atâtea obiceiuri pe cari le avem, la naștere, nuntă, moarte și zile de sărbători? De unde am fi știut că în a doua zi de lăsatul secului să legăm câinii de coadă și să ținem în mare cinste găștele? Cine ni le-a insuflat toate aceste, dacă nu mama românească? Tata mai cu afaceri, mai cu griji și cu contactul străinilor, ar fi uitat de toate aceste comori neprețuite, dacă mama n'ar fi fost deponitara lor. Ei dar i se cuvine onoarea în cartea românismului.

Ea a învățat pe Român ca în ziua de Duminecă din ajunul lăsatul secului (de păresim) cam pe la 4 după amiază să meargă cu mic cu mare la biserică și după ce se oficiază serviciul divin, ese din biserică cel mai bătrân, care se oprește la ușe și după el ceilalți se așează în rând. Cei tineri defilează pe dinaintea celor bătrâni sărutându-le mâna și cerându-le ertare de au păcătuit; ear cei bătrâni pe lângă bine-cuvântarea ce le-o dau, le mai dau și bani (pecunii după cum le zic ei).

Din această zi și până la Paști încetează ori-ce ură, ori-ce răsbunare, căci zic ei: „L-am ertat în seara de păresim și este păcat mare înaintea lui Dumnezeu dacă nu l-ași ertă din toată inima."

De la biserică se duc fie-care pe acasă. Ajunși acasă, întind masa cu toate celea, așteptând pe cei mai mici din familie ca: fiul cu nevasta, nepoții, nepoatele, surorile cele mai mari, finii, fnele și cei-lalți să vie la cei mai mari să le dea bine-cuvântarea. După terminarea bine-cuvântării cel mai în vârstă se pune în capul mesei. Ceilalți se așează la locul cuvent și meritat. După masă se bate alvița. Alvița se leagă de un capăt de ață, ear celalalt capăt de ață se leagă de sucitor pe care îl ține tata sau în lipsă mama și de câte ori copiii se încearcă să pue gura pe alviță, el ridică sucitorul și le dă alvița pe la obraz. Apoi ține-te de rfs la sforțările și mânjelele copiilor.

Masa stă întinsă până la 12 seara, după aceea se stringe; ear oamenii cu mic cu mare se spală pe gură și pe mâni bine ca nu cum-va să le rămână ceva de dulce printre dinți ori pe mâni.

Dis de dimineată vezi pe băeți cum vinează câinii ca să le lege tinichele de coadă. Și vai de cănele care cade în mâna lor. Fetele cele mici însă gătite ca de sărbătoare în dantele și cordele mână majestos găștele. Cei bătrâni și fetele mari ajungează trei zile. Bătrânii pentru ertarea păcatelor, ear fetele mari spre a se mărită mai curând și cu făcăi frumoși.

A treia zi, Mercuri toți câți au ajunsat se duc la biserică de se cuminecă (impărtășesc). Bătrânii se duc fie-care pe la casele lor; ear fetele mari se întovărășesc mai multe și fac masă comună.

Dacă vre-unul din cei cari ajună moare în cele trei zile, Româniilor Macedoneni au credința că eră mare păcătos și că pământul nu-l va mânca în trei ani de zile, de aceea este desgropat nu la trei ani, ci la șapte.

Acum revin earăși a zice că Românul Macedonean n'a pierdut nimic din averea părintească moștenită de la Romani și eată de ce. Legarea tinichelelor de coada câinilor și chinuirea lor în prima zi de post și menajarea găștelor îmi amintește un fapt istoric roman.

Roma eră incunjurată de inamici. Armata romană păzea capitolul spre a nu cădea în mâna inamicilor.

Peste noapte sentinelele au adormit și inamicul fu-rișindu-se eră cât p'aci să ocupe capitolul. În capitoliu erau și câni și găște. Câinii n'au lătrat la apropierea inamicului, găștele însă au găgăit așa de tare, încât sentinelele s'au deșteptat, au simțit pe inamic, și dând alarmă, armata și-a strins rândurile, a apărat capitolul și inamicul a fost respins. De atunci Romanii au început a chinui pe câni o zi pe an; ear găștele care prin găgăitul lor i-au deșteptat, le-au declarat de sancte.

*) Dincolo de noi.

Acest lucru s'a petrecut de mult la Roma, Români însă fiind fiii ei și-au luat cu ei unde s'au dus toate obiceiurile pe cari le păstrează și le vor păstra cu mare religiozitate cât timp va există graiul românesc.

Gussy Apostolescu.

Nr. 1/1900

On. Oficii parohiale rom. gr.-or din tractul protopresesc Arad.

Instituit prin ordinul Veneratului Consistor de sub Nrul 5521/900 de administrator protopresbiteral al tractului Arad, aflu de bine a mă adresa, în primul loc, către onorata preoțime din acest tract protopresbiteral și a-i cere tot spriginul moral la împlinirea datorințelor mele oficiale ce mi-se impun prin această înaltă denumire.

Aplicat mai mult de un deceniu în centrul diocesei, datu-mi-s'a ocaziune suficientă a cunoaște nu numai părțile bune din administrația noastră bisericească, dar și neajunsurile cari mereu îngreunează această administrație.

Încălzit de dorul de a contribui și eu la îndreptarea acestor neajunsuri, mai vârtos învrednicit acum prin suslăudata denumire, voiu lucra din răspuțeri, ca în timpul cât va fi destinat se stau în fruntea acestui protopresbiterat, se arat calea îndreptării și mai pre sus de toate de datorință sfântă îmi voiu ținea, să lucrez neconținut și neadormit pentru susținerea prestigiului bisericii noastre dreptmăritoare. Cu cea mai mare bunăvoință mă voiu interesa de slugitoriile altarului: de onorata preoțime, și voiu căuta să susțin vaza și demnitatea datorită clerului nostru.

Nu voiu schița în special datorințele onoratei preoțimi, pentru-că acele cunoscute sunt tuturor; accentuez numai, că între împregiurările de astăzi numai are loc esitarea și scăpare ne poate aduce numai adheziunea înflăcărată către așezămintele sfințite noastre biserici, prin urmare și respectarea legilor noastre bisericești sancționate și a dispozițiilor forurilor și autorităților noastre bisericești.

Tot asemenea interesare voiu manifesta pentru ficia bisericii noastre: pentru școala noastră confesională. Numai mână în mână pot prospera aceste două așezăminte, și respectat și apărat și dascălul român, cu inimă veselă va căuta la împlinirea datorințelor și cu scumpătate va ținea la misiunea sa de mare importanță.

Susținerea acestor două așezăminte este însă condiționată dela jertfa materială ce datori suntem a o aduce toți, pentru a neamului mărire. Denariul adunat și cu conștiință creștinească chivernisit și împărțit rod îmbelșugat va aduce: locașe pentru lauda lui Dumnezeu, școale pentru luminarea minții, bărbați cu inimă pentru aceste așezăminte și pentru poporul nostru, c'apoi cu vrednicie să începem la lucruri mai mari și pași să ținem cu alte popoare luminate.

Când am onorul a aduce la cunoștința onoratei preoțimi aceste în liniamente generale, anunț, că oficiul meu de administrator protopresbiteral cu ziua de astăzi l'am ocupat, rugând onorata preoțime, ca toate actele oficiale să le adreseze, până la altă dispunere, la numele meu și se sfătuiască pre toți credincioșii din acest tract protopresbiteral, să se adreseze către mine cu toată încrederea, pentru-că numai binele public îmi zace la inimă.

Arad, la 30 Octombrie (12 Noemvrie) 1900.

Al onoratului cler și al tuturor

de binevoitor:

Iancu Ștefănuț, m. p.

adm. ppeac.

D I V E R S E.

* *Capela română gr. or. din Budapesta se va sfinți azi prin P. S. Sa Episcopul I. Goldiș, care a plecat pentru acest scop la Budapesta.*

* *Hirotoniri.* Mercuri, în ziua sf. archangheli Michail și Gavril a fost hirotonit intru diacon, în capela dela Reședința episcopoească, dl Petru Ardelean, ales preot în Oșand.

* *Sfințire de biserică.* Duminecă la 5 Nov. St. n. s'a săvârșit sfințirea bisericii din nou zidite din Checheș, cu mare pompă. Serviciul divin a fost săvârșit de dl Gherasim Sêrb, protopop în Belinț, preoții P. Fabric din Belinț, D. Morariu din Secaș, adm. par. Em. Brânda din Hisiaș, și Avram Ciocoi din Vucova, diecesa Caransebeșului.

* *Profesorul universitar Grigorie G. Tocilescu și-a serbat Joia trecută a cincizecea aniversare a născerii. O mare parte de studenți și fosti elevi ai ilustrului archeolog român i-a adus în persoană omagiile de stimă și iubire. Generalul Brățianu în discursul de felicitare a arătat cât dătește sărbătoritului savant țeara română și știința. La ce răspunzând dl Tocilescu a zis, că ostașul, care în același timp e și nu învățat distins, pururea s'a arătat vrednic de numele ilustru pe care l poartă.*

* *O interesantă declarație.* Ziarul bisericesc „Apostolul” din București publică următoarea știre: Vineria trecută D. Paulescu, doctor în medicină și în științele naturale din Paris, și-a inaugurat cursul de fiziologie la facultatea de medicină din capitală, înaintea unui număr os auditoriu, compus din studenți și intelectuali. D-sa, după ce a espus într'o splendidă cuvântare deosebirile fundamentale între chimie și fiziologie, arătând cum cea dintâiu se mulțumește cu cauzele imediate, pe când cea de-a doua caută cauzele finale ale fenomenelor, a terminat declarând, că vecinic cauza cauzelor va rămâne necunoscută și că cu cât cine-vă va aprofunda mai mult tainele științei, cu atât esistența unei forțe imperioase și conștiente, alui Dumnezeu, răsare mai evidentă în mintea omenească.

* *Convocare.* Societatea pentru înființarea unei școale de fete române în Oradea-mare își va ține adunarea generală în Oradea-mare la 8 Decemvrie st. n. după amezai la 3 ore în localul institutului „Bihoreana” cu următoarea programă: 1) Președintele deschide adunarea; 2) Se va alege un secretar pentru redactarea procesului verbal al adunării; 3) Casierul va face raport despre progresul Societății și în special despre starea fondului ei; 4) Se va alege o comisiune de trei, care să examineze raportul casierului și să facă raport adunării; 5) Se va alege o comisiune de trei, la care se vor înscrie membrii noi și la care se vor plăti taxele de membri, având comisiunea a raporta adunării; 6) Propuneri eventuale; 7) Alegerea președintelui, vicepreședintelui și a comitetului societății pe trei ani următori; 8) Se va defige locul și timpul viitoarei adunări generale; 9) Președintele va închide adunarea. Invităm la această adunare pe toți membrii Societății, precum și pe aceia cari doresc a fi atari. Oradea-mare, 7 Noemvrie 1900. Teodor Kóváry, președinte, N. Zigre, casier și substitut secretar.

* *Chelaru (George)* curs elementar de Botanică și Zoologie, pentru clasele inferioare ale școalelor medii Partea I. Brașov 1901. Prețul 2 cor. 60 fil.

E un manual de școală, în totul corăspunzător, în conformitate cu programul oficial și care totodată se poate număra între cărțile didactice bine scrise, pentru usul școalelor române.

Concurs.

Pentru deplinirea parohiei, devenită vacantă prin răposarea parochului Danil Bărbos, din Jadani (ppresbiteratul Timișorii) se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.“

Beneficiul se compune: 1) din folosirea unei sesiuni parohiale și a unui intra- și estravilan, cu venit anual de 800 coroane; 2) din venit ștolar computat după calculul de mijloc a celor cinci ani din urmă, dela botezuri, cununii și înmormântări, 408 coroane; din birul parochial, dela jeleri 15 litre de grâu, dela credințioșii cari posed pământ, de după $\frac{1}{4}$ sesiune 22 $\frac{1}{2}$ litre grâu, computat în 400 coroane, de tot anual 1608 coroane.

Dei dela concurenți se cere evalueațiunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parohii. Comitetul parochial având în vedere faptul esperiat la alte parohii, că s'a arătat prea restrins numărul concurenților cu atare evalueațiune, își rezervă dreptul de a pute candida și recurenți cu evalueațiunea de sub lit b) a aceluiași § din Regulamentul susprovoat.

Alesul va fi obligat să provadă fără altă remunerațiune și învățământul religios la școala confesională din loc precum și exortarea la adulți în dumineci și sârbători; va avé să supoarte sarcinile publice după beneficiul parochial, și să se îngrijească de spesale sale de locuință pentru sine.

Recursele sunt a se așterne în terminul de sus la Prea On. oficiu ppresbiteral în Timișoara (Fabric). Recurenții vor avé să se presente cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Jadani, la 7/20 Noemvre 1900.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—

Se escrie concurs pentru indeplinirea parohiei a II-a din Bârsa, devenită vacantă prin abzicerea preotului Avisalon Turca, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foia oficioasă „Biserica și Școala.“

Venitele acestei parohii sunt: 1) Usufructul sesiei parohiale constatătoare din 24 jugh. cath. 732 st. □; 2) birul de una măsură cucuruz afărâmat dela circa 130 de case; 3) stolele urmate; 4) un intravilan, fără locuință și 5) ca întregire a dotațiunei proțeșei din vistieria statului, pe an, s'a pus în curgere, pentru preot fără 8 cl. gimn, srma de 178 cor. 34 fil. (378 cor. 34 fil.) în care sumă 100 coroane sunt socotite pentru cuartir.

Toate aceste venit dau suma recerută pentru parochiile de clasa II-a.

Sarcinile publice le va supoarte cel ales. Doritorii de a ocupa această parochie au să-și substearnă petițiunile instruate conform Regulamentului pentru parohii, P. O. D. Ioan Georgia ppresb. în Buteni (Buttyin) și au a se presenta în careva Duminecă, ori sârbătoare în s. biserică din Bârsa, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA, m. p. protopresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru indeplinirea parohiei din comuna Pâncota protopresbiteratul Șiriei, diecesa Aradului, — devenită vacantă prin moartea decedatului Isajia Faur — cu termin de alegere pe 6/19 Decembre 1900.

Beneficiul acestei parohii e:

1. Una sesiune pământ estravilan comasat de 38 jughere 101□.
2. Un intravilan.
3. Birul de 300 coroane din cassa epitropiei cultuale.
4. Venitele stolare dela 140 case.

În temeiul ord. Consist. Nr. 6932—7540 din an. c. decretându-se această parochie de clasa primă, recurenții sunt avisați a sușterne petițiile adresate comitetului parohiei, instruite conform §-lui 15 litera a) din „Reg. pentru parohii“ până în 4/17 Decembre 1900 exclusiv, Dlu protopop Georgiu Popovici în Vilagos — ear cu observarea §-lui 18 din citatul „Regulament“ sunt poștiți a se presenta în cutare Duminecă ori sârbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvinta.

Alesul în sensul §-ului 8 a desnumitului regulament, va da veduvei reposatului până în 9/22 Aprile 1901 jumătate din toate venitele parohiei. E obligat a ținea catichisare cu ucenicii meseriaș. de rel. gr. ort. română din Pâncota în toate Duminecile de peste an, fără altă remunerare.

Pâncota, din ședința Comitetului parohiei ținută la 15/28 August 1900.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: GIORGIU POPOVICI m. p. protopresbiter tractual.

—□—

În urma renunțării alesului învățător la școala II. din Comlăuș (Ó-Szt. Anna) com. Arad, protopresbiteratul Șiriei — Vilagos, prin aceasta se publică de nou concurs cu termin de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“ — pe lângă următoarele emolumente:

- 1.) Salar în bani gata: 600 coroane; 2., lemne 8 orgii 3° pentru învățător 5° pentru sala de învățământ; 3) pentru formulariat 24 coroane; 4) pentru conferințele învățătorești: 20 coroane; 5) pentru scripturistică 10 coroane; 6) dela înmormântări unde va fi poștit: 1 (una) coroană; 7) cortel cu 3 chilii, o culină, o cămară, grajd și alte aparținătoare, precum și grădină de legume de 800 stfingini□

Dela recurenți se poștește: a) estras de botez; b) testimoniu despre absolvirea institutului preparandial; c) testimoniu de evalueațiune; d) testimoniu pentru îndreptățirea propuneri limbei maghiare, dacă competentul a depus esamen de evalueațiune înainte de 30 Iunie 1882; e) atestat despre purtarea morală și eventual despre serviciu neîntrerupt prestat mai nainte; f) declarațiune, că pe basa serviciului din alta comună (parochie) începând dela care dată își formează pretensiune la cuincuenal; — iar până la alegere să se presinte în Sta. biserică din Comlăuș pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Recursele provăzute cu documentele susamintite sunt a se trimite Rev. Domn Georgiu Popovici protopresbiter în Șiria — Vilagos.

Alesul să va îngrijii în Dumineci și sârbători a conduce strana și a ținea școala de repetițiune — aceste fără alta remunerare.

Comlăuș, din ședința comit. paroch. ținută la 27 August (9 Septembrie) 1900.

Mihail Leucuța m. p.,

Ioan Roșu m. p.,

v.-pres. com. paroch.

not. com. paroch.

În conțelegere cu mine: GIORGIU POPOVICI m. p., protopresb., inspect. scol.

—□—